

Suomen metsäkeskus

Lausuntopyyntö 29.6.2020

Etelä-Savon alueellinen metsäohjelma 2021-2025

Yleiset huomiot

Metsäohjelman tavoitteeksi on kiteytetty kestävää hyvinvointia Etelä-Savon metsistä. Tämä on hyvä tarkastelun lähtökohta, jota tukevat sekä valtakunnallisessa metsästrategiassa kuvatut kehitystrendit, että Etelä-Savon maakuntastrategian kärjet -Metsä, Vesi ja Ruoka.

Ohjelman eri kappaleissa on tunnistettu laajasti tulevaisuudessa vahvistuvia metsien käyttömuotoja ja kehitystarpeita. Metsiä halutaan käyttää entistä monipuolisemmin ja eri käyttömuotoja yhteensovitettuna. Toisaalta ohjelmassa samaan aikaan halutaan ylläpitää hakkuumääriä korkeina. Mikäli hakkuumäärät pysyvät ohjelmassa mainittujen suurimpien teknisesti ylläpidettävien hakkuumäärien tasolla, on muiden kuin puun tuotannon tavoitteiden saavuttaminen erittäin haasteellista. Asetettujen tavoitteiden toteutuminen on pitkälti neuvonnan, kehityshankkeiden ja lopulta metsänomistajien ja toimijoiden päätösten varassa. Neuvonnan ja kehityshankkeiden resurssit ovat kuitenkin suhteellisen pienet.

Alueellisen metsäohjelman määrällinen tavoitteenasettelu on esitetty pääasiassa hehtaareina tai kuutiometreinä. Tämä korostaa mielestämme liikaa Etelä-Savon metsien merkitystä raaka-ainelähteenä ja osana alkutuotantoa. Metsäohjelmaan on mahdollisuuksien mukaan lisättävä tavoitteita metsien, puujalostuksen ja metsien moninaiskäytön muodostamasta arvonalisäyksestä. Metsien, metsäteollisuuden, puutuotteiden ja metsien moninaiskäytön merkitys Etelä-Savon aluetaloudelle on huomattava ja sitä on pyrittävä lisäämään ja myös kuvaamaan entistä kattavammin.

Ohjelmaluonnoksesta on helposti johdettavissa kehittämistarpeita, -mahdollisuuksia, joihin voidaan mm. rakennerrahasto- ja maaseutuohjelmien tukea kohdentaa. Ohjelma kaipaakin rinnalleen toimeenpanosuunnitelman, jossa on pohdittu toteutusta, resurssointia ja yhteensovitusta muiden ohjelmien kanssa.

Keskeiset ympäristöteemat

Etelä-Savon metsiä käytetään erittäin tehokkaasti. Metsien käytön vaikutukset maisemaan, hiilinieluihin ja -päästöihin, vesistökuormitukseen ja luonnon monimuotoisuuteen ovat erittäin merkittäviä. Vaikutusten hallinta ja haitallisten vaikutusten ehkäiseminen on tuotava osaksi jokapäiväistä metsätalouden harjoittamista. Mainittuihin kehitystrendeihin ja maakunnan strategiaan tavoitteisiin viitaten korostamme erityisesti turvemaiden ja rantametsien merkitystä.

Suot ovat merkittävin metsien hiilivarasto. Turvemaiden käsittelyllä voidaan vaikuttaa pohjaveden korkeuteen ja kasvihuonekaasujen vapautumiseen. Lisäksi tuore tutkimustieto osoittaa, että kunnostusojituksen vesiensuojelun ravinnepäästöt ovat aiempaa luultua merkittävämmät. Ilmastonmuutos tulee lisäämään metsätalouden kuormitusta vesistöihin.

Lähitulevaisuudessa suuri määrä puustoa on tulossa hakkuukypsään ikään. Kunnostusojitustarpeen huolellinen arviointi on tässä tilanteessa entistä tärkeämpää. Hakkuilla ja erityisesti maanmuokkauksella on vaikutuksia pohjaveteen myös kivennäismailla. Paikkatietoon perustuvien työkalujen käyttöön tulisi jatkossakin panostaa, jotta ne saataisiin kaikille toimijoille. Turvemaiden jatkuvapeliteinen kasvatusta ja tuhkalannoitus ovat kannatettavia menetelmiä, joita on nopeasti saatava laajempaan käyttöön. Metsäohjelman numeerisiin tavoitteisiin tulisi ottaa kunnostusojitusten rinnalle turvemaiden jatkuvan kasvatuksen osuus hakkuissa.

Rantametsät ovat maakunnassamme toinen tärkeä metsäympäristö, joilla on tärkeä merkitys sekä vesiensuojelun, metsien monikäytön, että metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta. Laajat ja puhtaat vesistöt ovat maakunnan etu. Etelä-Savo on profiloitunut mökkimaakuntana n. 50 000 vapaa-ajan asunnon voimin. Paikkariippumattoman työnteon lisääntyessä asuinpaikan maisemien ja luonnon merkitys korostuu entisestään. Riittävän leveiden ja hyvin toteutettujen suojakaistojen käyttäminen hyödyttää vesistöjen tilan ohella metsäluonnon monimuotoisuutta, sekä rantamaisemien kautta matkailua ja virkistyskäyttöä. Jatkuvan kasvatuksen yleistäminen rantametsissä on tavoiteltavaa.

Luonnonhoitohankkeiden kohdentaminen vesiensuojeluun on hyvä linjaus. Ohjelmaluonnoksessa luonnonhoitohankkeiden määrälliset tavoitteet ovat suhteellisen vaatimattomia metsätalouden mittakaavaan ja tarpeeseen verrattuna. Määrärahaa erityisesti vesiensuojeluhankkeisiin tulisi lisätä vesienhoidon tavoitteisiin pääsemiseksi. Etelä-Savon vesienhoidon toimenpideohjelmaluonnoksessa vuosille 2022-2027 käsitellään vesiensuojelun painopistealueita, joilla hankkeille nähdään erityistä tarvetta. ELY-keskus on jatkossakin kiinnostunut olemaan mukana hankkeiden toteutuksessa asiantuntijan ja rahoittajan näkökulmasta. On myös hyvä huomioida aiempaa laajempia rahoitusmahdollisuudet muun muassa Vesiensuojelun tehostamisohjelman myötä.

Kytkeytyminen maaseudun kehittämiseen

Metsistä saatava tulo on koko maakunnalle ja erityisesti maaseudullemme erittäin tärkeää. Metsien monipuoliseen käyttöön ja luonnonhoitoon liittyvät tavoitteet ovat paitsi luonnon myös maaseudun asukkaiden (ml- vapaa-ajan asukkaat) ja alueellamme tärkeän maaseutumatkailun kannalta erittäin merkittäviä. Ohjelmassa on hyvin tuotu esiin mahdollisuudet talousmetsien monikäytön lisäämiseksi, jolloin metsien taloudellinen ja sosiaalinen arvo edelleenkin nousee.

Mahdollisuuksien hyödyntäminen edellyttää työtä palveluiden tuotteistamiseksi ja ansaintamallien rakentamiseksi. Hyvä esimerkki onnistuneesta markkinoinnista on Puumalan kunnan julkaisema palvelu puutavan uiton seuraamisesta. Maisemanvuokraus ei ole vielä osoittautunut toimivaksi malliksi, mutta esimerkiksi rantatontteihin liittyvissä lisämaan kaupoissa rantametsälle realisoituu merkittävää lisäarvoa. Lähiruuan lisäksi luomuruoka on edelleen nouseva trendi. Alueen villiyrtit, sienet ja marjat saavat lisäarvoa ja lisämarkkinoita, jos ne saadaan kerättyä luomusertifioidusta metsästä. Luomumetsäsertifioidun metsän määrän lisääminen voisi olla jopa ohjelman mitattava tavoite.

Ohjelmaluonnoksen teemat ja jäsentely ovat monilta osin yhtenäisiä niiden tavoitteiden ja toimenpideajatusten kanssa, joita on esitetty mm. parhaillaan toteutettavissa maaseutuohjelmissa (ELY/ Leaderohjelmat). Ilmaston ja vesistönhoitoon liittyvät teemat ovat myös yhdensuuntaisia Järvi-Suomen maaseudun ympäristö- ja ilmasto-ohjelman kanssa.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt Luonnonsuojeluasiantuntija Pasi Ryhänen ja ratkaissut Ylijohtaja Pekka Häkkinen.

Tämä asiakirja ESAELY/619/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ESAELY/619/2020 har godkänts elektroniskt

Häkkinen Pekka 28.08.2020 11:18

Ryhänen Pasi 28.08.2020 11:07